

DATUM: 19. 4., 14. 5., 21.5. 2024
MÍSTO: Zasedací místnost Odboru strategického rozvoje a spolupráce, Kreativní hub KUMST
ÚČASTNÍCI: 35 zástupců z řad galerií, akademické půdy, soukromých ateliérů a studií, uměleckých kolektivů, organizátorů festivalů i příspěvkové organizace v oblasti kultury

Zápis ze setkání Výtvarné umění, architektura, fotografie a design

PROGRAM

1. INFRASTRUKTURA
2. SPOLUPRÁCE
3. BARIÉRY
4. VYBAVENÍ, TECHNOLOGIE, POTŘEBY

1. Vnímáte v oblasti výtvarného umění, architektury, fotografie a designu dostatek vyhovujících prostor pro tvorbu a prezentaci?

V rámci diskuse o dostupnosti prostor pro kulturní a kreativní využití jsme identifikovali několik zásadních bodů, které reflektují aktuální situaci v oblasti výtvarného umění, architektury, fotografie a designu v Brně. Jedním z nich je nedostatek archivů a skladových prostor, které by vyhovovaly potřebám v této oblasti. Dále jsme diskutovali o vzniku a potřebě multifunkčního prostoru, který by mohl pojmout větší kapacitu tvůrců z různých oblastí a nabízel by multifunkční vybavení. Nezapomnělo se ani na nevyužité prostory města, byla vyjádřena potřeba systematického mapování prostorů města a následné dostupné nabídky. V rámci této diskuse byl odprezentován projekt Kreativního centra Káznice.

2. Jak vnímáte v oblasti výtvarného umění, fotografie, architektury a designu mezi-institucionální a mezioborovou spolupráci?

V rámci diskuse s odborníky v oblasti výtvarného umění zazněl názor, že organizace v oblasti výtvarného umění často projevují konzervativní přístup, což ztěžuje navázání nových a inovativních spoluprací. Existuje potřeba otevřenosti a flexibility, aby bylo možné překonat existující bariéry.

Dům umění města Brna aktivně spolupracuje s vysokými školami umění, jako jsou FAVU a FAMU, nicméně narazil na omezení spojená s příjmy z výzkumu a umělecké dramaturgie. Je třeba hledat alternativní způsoby financování a způsobů, jak podpořit vzájemné partnerství.

V oblasti grafického designu funguje mezioborová spolupráce velmi dobře, scéna o sobě má povědomí a podporuje se navzájem jak v rámci zakázek, tak prezentace v zahraničí.

V oblasti architektury je potřeba rozvíjet konkrétní iniciativy, které by spojili akademické instituce s praxí a propojili studenty s odborníky. V rámci diskuse s produktovými designéry padl návrh vytvořit hromadnou databázi studií, ateliérů a institucí v této oblasti pro zlepšení a zvýšení spolupráce se školami a studenty.

V diskusi padl i návrh rozšíření školení a mentoringu či seminářů v oblasti financí, finančních zdrojů, případně i dotačních příležitostí v rámci studia v oblasti výtvarného umění, fotografie, architektury a designu.

V oblasti produktového designu je momentálně velký problém s dostupností studentských/pracovních stáží, a to hlavně z pozice studentstva.

Problematika studentských stáží ve všech těchto oblastech velmi rezonuje. Stáže, aby měly smysl, by měly být dlouhodobějšího charakteru, ale zisk z nich je malý, a to nejen finanční, ale i z hlediska pracovních kapacit. Čas vložený do zaučování je z hlediska výkonnosti pracovníků i studentů spíše ztrátovým pro výkonnost, velmi závisí na velikosti projektu, jestli je reálné se při něm stážím věnovat. Z hlediska placení stáží lze využívat jejich financování prostřednictvím evropských financí (např. Erasmus, Kreativní Evropa, aj.) Existují i příklady stáží dotovaných veřejnou správou (např. Moravskoslezský kraj).

Z hlediska Brna město v souladu se Strategií kultury a kreativních odvětví uvažuje dlouhodobě o podpoře stáží, ale jejich financování není tak snadné. Aktuálně se hledají cesty, jak toto téma uchopit,

a jestli by byl vůbec zájem, aby se město do procesu stáží nějakým způsobem vložilo, aby nějaká centralizace stáží nebyla spíš na škodu. V řadě kulturních organizací stáže jsou a současně jsou možné i na Odboru kultury, ale na městě bohužel jen neplacené.

3. Jaké vnímáte výzvy, problémy a bariéry v oblasti výtvarného umění, fotografie, architektury a designu?

Jednou z prominentních bariér v této oblasti je absence trvalého zázemí, což se odráží v jejich statusu umělce/tvůrce. Mnoho umělců/tvůrců čelí nejistotě a nezaměstnanosti, což ztěžuje dlouhodobé plánování a kariérní rozvoj. To vyžaduje podporu různých forem prezentace a přehodnocení životních schémat umělců s cílem nalézt udržitelné možnosti zaměstnání.

Další výzvou je nepoměr finanční podpory mezi jednotlivými kulturními oblastmi, který může vést k nerovnostem a oslabení některých odvětví. Je důležité prosazovat spravedlivější rozdělování finančních prostředků, aby se zajistila širší podpora uměleckých iniciativ a kreativních projektů.

Mezioborová spolupráce se ukazuje jako klíčový prvek pro zkvalitnění a inovaci ve všech zmíněných oborech. V rámci diskuse jsme se dostali k bodu implementace principu „procenta na umění“, kdy by se 2% investic do veřejných projektů vyčlenila na umělecká díla, by mohlo výrazně obohatit veřejný prostor. Přestože umění ve veřejném prostoru má velký potenciál, neexistují dosud regulérní pravidla pro umělecké soutěže, což brání systematickému a kvalitnímu rozvoji těchto projektů.

Také bylo zmíněna reprezentace brněnských výtvarníků, fotografů, architektů a designérů v zahraničí a její podpora. Stejně tak jako podpora celé scény v lokálním měřítku.

Festival BRNO Art Open je konkrétním příkladem toho, jak důležitá je koordinace a produkce kulturních akcí pro reprezentaci města. Je nezbytné podpořit takové akce, které zkvalitňují veřejný prostor a vytvářejí příležitosti pro prezentaci nezávislých umělců a absolventů uměleckých škol.

Byla nadnesena i poznámka týkající se oblasti výstavnictví, které by mohlo obohatit kulturní scénu, nefiguruje na seznamu uznávaných kulturních odvětví. Je nezbytné se zamyslet nad tím, jak tuto oblast začlenit a proč je to důležité. Vytváření prostorů pro dialog a prezentaci umění v rámci veletrhů může posílit kulturní výměnu a podnítit ekonomický růst.

V oblasti grafického designu patří mezi největší bariéry komunikace se zadavateli, hromadně tak zástupci této oblasti projevili velký zájem o edukaci veřejnosti v oblasti grafického designu a obecně vizuální gramotnosti.

4. Co v Brně chybí v rámci vybavení a technologií v oblasti výtvarného umění, fotografie, architektury a designu?

Velká část umělců, designerů i architektů vykonává velkou část své práce v Praze, jelikož Brno nevlastní dostatečné technologické vybavení či prostory s potřebnou kapacitou. Často tak Brno přichází o talentované jedince či celá studia, kteří změni své působiště pro kvalitnější a vybavenější zázemí.

V Brně v této oblasti chybí skladové prostory, a to specificky pro oblast produktového designu, který by skladové prostory potřeboval využít pro zbytkové a odpadní materiály. Stejně tak máme nedostatek skladů pro archivaci uměleckých děl.

V oblasti grafického designu se potom jedná o analogové tiskové nástroje, přesněji Risograf, který v Brně sice máme ale jelikož je součástí vybavení Fakulty výtvarných umění, slouží primárně studentům. Risograf patří však mezi jeden z udržitelných nástrojů pro způsob tisku, a to jak finančně, tak v rámci údržby a spotřeby.

Byl projeven velký zájem o sdílené datové centrum, placené nástroje virtuální reality a AI.

ZÁVĚR

Celkově z diskuse vplynuly tyto hlavní bariéry:

- 1) chybějící infrastruktura – prostory a technické zázemí
- 2) nedostatek financí
- 3) malá informovanost sektoru a nedostatek komunikace
- 4) chybějící databáze subjektů i techniky a sdílených služeb
- 5) spolupráce se studenty a školami
- 6) reprezentace brněnských tvůrců v zahraničí

Hlavním podnětem je nutnost podpory infrastruktury z hlediska prostoru, ale i technického vybavení. V oblasti výtvarného umění, fotografie, architektury a designu rezonuje potřeba zázemí pro rozvoj nejen samotné oblasti a místních umělců a tvůrců, tak i pro archivaci či udržitelnost samotných produktů, děl a materiálů. Při tom padl i podnět využití areálu brněnského výstaviště a Králíkova Divadla k využití pro ateliéry či skladové prostory.

Potřebné by bylo i navýšení finanční podpory.

Časté byly návrhy na vznik databází, které by mapovaly nejen subjekty samotné, ale hlavně možnosti sdílené techniky a služeb.

Zřetelná byla malá komunikace napříč sektory s výjimkou oblasti grafického designu, kterou nicméně podpořila proběhlá jednání.

Co se týče komunikace s městem, od podzimu jsou plánovány rovněž pravidelná a pro veřejnost bezplatná školení ve spolupráci s TIC BRNO, p.o., OSRS i OPP, která budou přibližovat konkrétní témata (dotační systém města, pořádání akcí ve veřejném prostoru, nástroje na podporu KKO, data v kultuře apod.)